

Asia: VN/20245/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä "TEM") on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (jäljempänä "KKV") lausuntoa julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta hallituksen esityksestä. KKV kiittää lausuntopyyntöä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

KKV suhtautuu pääasiassa positiivisesti hallituksen esityksen tavoitteisiin ja ehdotettuihin muutoksiin. KKV kuitenkin korostaa hankintalain selkeyden ja yksiselitteisyyden merkitystä. Hankintalain selkeys helpottaa hankintayksiköiden taakkaa ja tekee hankintoihin osallistumisesta yrityksille helpompaa ja houkuttelevampaa.

78§ ja 80 § Alihankkijoiden poissulkeminen

KKV on huolissaan ehdotettujen muutosten aiheuttamasta hallinnollisen taakan lisääntymisestä sekä hankintaan osallistumisen kustannuksen kasvusta. Hankintaan osallistuvalla yrityksellä voi olla kymmeniä alihankkijoita useissa eri maissa. KKV näkee kymmenien eri alihankkijoiden rikosrekisteriotteiden toimittamisen kohtuuttomana vaatimuksena hankintaan osallistuvalla yritykselle. Vaatimus todennäköisesti vähentäisi hankintojen houkuttelevuutta ja saattaisi sulkea pois myös kriteerit täyttäviä yrityksiä, jolloin kilpailu vähenisi enemmän, kuin muutoksen tavoitteiden perusteella on tarkoitus.

Kyseisten tietojen vaatiminen ja läpikäyminen voi myös aiheuttaa ongelmia etenkin pienille hankintayksiköille. KKV pitääkin tarpeellisenä kehittää tarjoajien ja heidän alihankkijoiden poissulkemisperusteiden tarkastamisen auto-matisointia, jotta esityksen tavoitteisiin päästäisiin ilman, että hankintayksiköille ja tarjoajille koituu kohtuuttomasti vaivaa.

93 §, 106 § ja 122 § Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

KKV pitää hyvänä asiana sitä, että kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous voi olla myös hinnaltaan edullisin tarjous, kunhan se täyttää hankintayksikön hankinnan kohteelle sekä tarjoajalle asettamat vaatimukset. Tällöin hankintayksiköt voivat järjestää hankinnan kyseiseen tarpeeseen parhaiten sopivalta tavalla. Monesti laadun pisteyttäminen voi olla tarpeetonta ja hankintaa monimutkaistavaa, ja se voi aiheuttaa epäselvyyttä sekä hankintayksiköille että hankintaan tarjoaville yrityksille.

KKV kuitenkin katsoo, että nykyinen laki on jo mahdollistanut sellaisen hinnan edullisimman tarjouksen valinnan, joka täyttää hankintayksikön hankinnan kohteelle sekä tarjoajalle asettamat vaatimukset. Ehdotetun pykälän viittaus hankinnan kohteelle sekä tarjoajalle asetettuihin vaatimuksiin vähentää pykälän selkeyttä. Näin ollen KKV katsoo pykäliin esittävien muutosten olevan nykyinsäädäntöön nähden tarpeettomia esityksessä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

60 § Hankinnasta ilmoittaminen

KKV katsoo, että sikäli kun pykälän perusteluissa on viitattu hankintailmoituksen lisäksi hankintamenettelyyn, jää epäselväksi koskeeko pykälä joltain osin myös hankintamenettelyä. KKV kiinnittää huomiota siihen, että pykälän perusteluista ei käy tarkemmin ilmi mihin hankintamenettelyn eri asiakirjoihin ja millä tavoin kielilain katsotaan soveltuvan.

Virasto korostaa, että hankintayksiköiden tulisi voida laatia hankintailmoitus sekä hankintamenettelyn muut asiakirjat tavalla, joka mahdollistaa merkittävän määrän tarjouksia ilman että hallinnollinen taakka tekee tyhjäksi onnistuneella kilpailutuksella saavutettuja hyötyjä. Tarkoituksenmukaisin ratkaisu kielivalinnan osalta voi vaihdella hankinnasta toiseen. Viraston arvion mukaan on hankintoja, joissa voi olla taloudellisesta näkökulmasta perusteltua laatia asiakirjat ainoastaan yhdellä kielellä, kuten esimerkiksi englanniksi.

123 § Hankintaa koskeva päätös

KKV epäilee lisääkö vaatimus siitä, että päätöksessä tulee ilmoittaa, kuinka hankinnassa huomioidaan laatuun liittyvät vaatimukset, aidosti hankintojen laatua vai lisääkö se vain hallinnollista taakkaa. Nykylain 93 §:ssä vaaditaan jo viranomaista esittämään perustelut sille, että se käyttää ”muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa”.

141 § Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitys markkinaoikeudelle.

KKV pitää erittäin hyvänä asiana hankinnan valvontaan liittyvän 141 § 2 momentin muuttamisen markkinaoikeudelle tehtävän esityksen määräajan osalta. Muutos parantaa KKV:n mahdollisuuksia toteuttaa tehtävänsä hankintojen valvojana.

Huomio hankintalain 7 § ja direktiivin eroavaisuudesta

KKV kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että sekamuotoisia sopimuksia koskevat säännökset hankintadirektiivissä ja hankintalaissa vaikuttavat poikkeavan toisistaan. Sekamuotoisista sopimuksista säädetään hankintadirektiivin 3 artiklassa ja hankintalain 7 §:ssä. Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan kolmannen kappaleen sisältöä vastaavaa säännöstä ei näyttäisi löytyvän kansallisesta laistamme. Hankintadirektiivin säännöksestä käy selkeästi ilmi, että kun hankintasopimuksista ja käyttöoikeussopimuksista koostuvan sopimuksen osat ovat objektiivisesti erotettavissa, mutta sopimusta ei jaeta erillisiksi osiksi, hankintadirektiiviä sovelletaan vain, jos hankintaosion arvo itsessään, eli ilman käyttöoikeuden arvoa, ylittää direktiivin mukaisen kynnyсарvon. Vastaava vaatimus hankintaosion arvolle kuitenkin puuttuu kansallisen lain säännöksestä. Tämä jättää tulkinnanvaraa sen osalta, soveltuuko kyseinen hankintalain 7 §:n 3 momentissa mainittu oikeusohje sovellettavasta laista direktiivin tavoin vain silloin, kun hankintaosio itsessään ylittää hankintalain kynnyсарvon vai onko kansallisen lainsäätäjän tarkoitus ollut poiketa direktiivistä niin, että kynnyсарvon ylittymistä arvioitaisiin hankintaosion ja käyttöoikeussopimusosion yhteenlasketun arvon perusteella.

Huomio Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksia koskevasta viittauksesta

Esityksen perustelujen kohdassa 2.4.1 viitataan 141 § puhuttaessa KKV:n valvontatehtävistä. KKV näkee, että kohdassa pitäisi viitata 139 §:ään.

Jääskeläinen Jan
Kilpailu- ja kuluttajavirasto